

רשומות

הצעות חוק

3 ביולי 2002

3155

כ"ג בתמוז התשס"ב

עמוד

762

הצעת חוק מאבק כארגוני פשיעה, התשס"ב-2002

תיקונים עקיפים:

חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984

חוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998

הצעת חוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ב-2002

הגדרות 1. בחוק זה -

"ארגון פשיעה" - חבר בני אדם, מאוגד או בלתי מאוגד, שעובר עבירות בתבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת, או שפועל בתבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת לשם עבירת עבירות; לענין זה אין נפקא מינה -

- (1) אם חברי הארגון יודעים את זהות החברים האחרים אם לא;
 - (2) אם הרכב חברי הארגון קבוע או משתנה;
 - (3) אם העבירות נעברות או מיועדות להיעבר בישראל או מחוץ לישראל, ובלבד שהן מהוות עבירות גם לפי דיני המקום שבו נעברו או שלפי הדין הישראלי חלים עליהן דיני העונשין של ישראל אף אם אינן עבירות לפי דיני אותו המקום;
 - (4) אם הארגון מבצע גם פעילות חוקית ואם הוא פועל גם למטרות חוקיות;
- "עבירה" - עבירה שעונשה 3 שנות מאסר ומעלה;
- "עוכר הציבור" - כהגדרתו בסעיף 334 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

דבריו הסבר

על ארגוני טרור וארגונים אחרים, המבצעים עבירות שאופיין אידיאולוגי, כמו כן, ויצרת הצעת החוק מנגנון של חילוט רכוש שהושג כתוצאה מפעילות בארגון פשיעה.

סעיף 1 להגדרה "ארגון פשיעה" ו"עבירה"

ההגדרה "ארגון פשיעה" מוצעת לאחר בחינת ההגדרה המופיעה באמנה וההסדרים הקיימים בנושא במדינות שונות בעולם. לרבות הקיקת Racketeer Influenced and Corrupt Organizations (RICO) בארה"ב, וקורים פליליים מאירופה, קנדה וניו-זילנד, והיא הותאמה לצורכי מדינת ישראל. כך, בחלק מהמודלים הושם דגש על מטרותיו הכלכליות של הארגון, ואילו ההגדרה המוצעת אינה מגבילה את מטרות הארגון, כך שהיא עשויה לכלול גם מטרות אחרות, כגון מטרות אידיאולוגיות ועוד, ובלבד שמתקיימים בו המאפיינים של תבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת. כהגדרה נכלל הן חבר בני אדם שמבצע הלכה למעשה עבירות שעונשן 3 שנות מאסר ומעלה, והן חבר בני אדם שעדיין לא החל לבצע עבירות, אלא נמצא בשלב של הכנת התשתית לכך.

להגדרה "עוכר הציבור"

הסעיף מפנה להגדרה שבסעיף 334 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ולפיה "עוכר הציבור" הוא כל אחד מאלה:

- (1) עוכר המדינה לרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;
- (2) עוכר רשות מקומית או רשות חינוך מקומית;

מבוא

בדצמבר 2000 נחתמה בפלרמו שבאיטליה אמנת האו"ם נגד הפשע המאורגן הבין-לאומי (להלן - האמנה), שהיא פרי הכרה עולמית בקיומו של פשע מאורגן תוצה גבולות, ובהשיבות שיתוף הפעולה הבין-לאומי בנושא. מדינת ישראל חתמה על האמנה האמורה, אך טרם אישרה אותה.

בין מאפייני הפשע המאורגן ניתן למנות: התקשרות מתמידה של אנשים מספר למטרות פליליות, על בסיס של ארגון עם מבנה היררכי שבו קיימת אפשרות ריחוק בין הראשים לרבידים הנמוכים, מנגנון של משמעת וסנקציות קשות במקרי הפרה וחדירה לשלטון כדי להבטיח הגנה על המשך פעילות (עמ' 45 לדוח הועדה לביור בנושא הפשיעה בישראל בראשות עו"ד א' ש' שמרון, התשל"ח).

עם השנים גברה ההכרה בצורך בחוק שייוחד להתמודדות עם בעיות אלו. הצעת חוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ב-2002, באה להתמודד במישור החקיקתי עם התופעות של פשיעה מאורגנת ועם המבנה של ארגוני פשיעה, הגורם לעתים קרובות קושי בהוכחת הקשר בין ראשיהם ומוביליהם של ארגונים מסוג זה לבין ביצוען של עבירות שנעברו על ידי אחרים; זאת לאור המבנה ההיררכי של אחרים מארגונים אלו, היוצר מרחק בין מקבלי ההחלטות ומתווי המדיניות לבין מבצעי העבירות.

ההצעה קובעת עבירות הקשורות לפעילות בארגוני פשיעה ולסיוע לארגונים כאלו; היא אינה מוגבלת לארגונים שמטרתם השגת רווח כלכלי, והלה גם

1 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

"רכוש" - מקרקעין, מיטלטלין, כספים וזכויות, לרבות רכוש שהוא תמורתו של רכוש כאמור, וכל רכוש שצמח או שבא מרווחי רכוש כאמור.

פעיל בארגון
פשיעה

2. (א) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר עשר שנים:

- (1) עומד בראש ארגון פשיעה;
- (2) מנהל, מארגן, מכון פעילות בארגון פשיעה או מפקח עליה, והכל במישרין או בעקיפין;
- (3) מממן במישרין או בעקיפין פעילות של ארגון פשיעה או מקבל מימון לצורך הפעלת הארגון, או מחליט בענין חלוקת כספים בארגון פשיעה;
- (4) נותן שירות ייעוץ לארגון פשיעה לצורך פעילותו הפלילית.

(ב) נעברה עבירה כאמור בסעיף קטן (א) לענין ארגון פשיעה שפעילותו כוללת גם עבירות שעונשן חמור מ-20 שנות מאסר, דינו של עובר העבירה - מאסר 20 שנים.

3. העובר עבירה במסגרת פעילות של ארגון פשיעה, למעט עבירה שעונשה מאסר עולם נסיבה מחמירה חובה, דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה, אך לא יותר ממאסר עשרים וחמש שנים.

דברי הסבר

עבירות של השתתפות בארגון פשיעה או ארגון עברייני קיימות במדינות רבות. לדוגמה: סעיף 467.1 לקוד הפלילי הקנדי, סעיף 98A ל-Crimes Act בניו זילנד, סעיף 416bis לקוד הפלילי האיטלקי, סעיף 260ter לקוד הפלילי השווייצרי, סעיף 450 לקוד הפלילי הצרפתי, סעיף 129 לקוד הפלילי הגרמני, סעיפים 278 ו-278a לקוד הפלילי האוסטרי ועוד.

סעיף 5 לאמנה דורש קביעת עבירה מסוג זה בחוק המדינות המצטרפות לאמנה; סעיף 5 האמור מתייחס אמנם לכל אדם הנוטל חלק בפעילות של ארגון פשיעה, ואולם בשל ההגדרה הרחבה ל"ארגון פשיעה" בחוק המוצע, מתמקד סעיף 2 בעיקר בממלאי תפקידים בכירים ומרכזיים; הוא לא חל על חברי ארגון בדרג נמוך יותר, ולגביהם ייוותר הצורך להוכיח קשר לעבירה מסוימת.

את מתן שירות הייעוץ לארגון פשיעה מוצע לקבוע כעבירה רק כשהייעוץ הוא לצורך פעילותו הפלילית של הארגון; זאת כדי שלא להרחיב את גדר העבירה לגבי שירותי ייעוץ שאין להם כל נגיעה לפעילות פלילית מוגדרת, והם עשויים להינתן לגבי פעילות שולית בארגון.

סעיף 3 לאור החומרה היתרה שבביצוע עבירות במסגרת מאורגנת, המגבירה את הסיכון לציבור ולהמשך הפעילות העבריינית, מוצע לקבוע כי ביצוע עבירה - המוגדרת בסעיף 1 כעבירה שעונשה 5 שנות מאסר ומעלה - במסגרת של ארגון פשיעה תהווה נסיבה מחמירה, שעונשה עד כפל העונש המרבי, הקבוע לעבירה; כדי שהכפלת העונש לא תוביל לעונשים החורגים לחלוטין ממסגרת הענישה הכללית, נקבע לכך גבול מרבי, שלפיו העונש הכולל לא יעלה על 25 שנות מאסר.

(3) עובר מועצה דתית;

(4) עובר המוסר לביטוח לאומי;

(5) עובר בנק ישראל;

(6) עובר ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל, קרן קיימת לישראל, קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל, לרבות חבר מועצה או הנהלה במוסדות אלה;

(7) עובר לשכת שירות התעסוקה;

(8) עובר מפעל מוסר, קרן או גוף אחר שהממשלה משתתפת בהנהלתם, לרבות חבר מועצה או הנהלה בגופים אלה;

(9) בורר;

(10) נושא משרה או תפקיד על פי חוק, בין במינוי, בין בבחירה ובין בהסכם, אף אם איננו אחד מעובדי הציבור המנויים בפסקאות (1) עד (9);

(11) דירקטור מטעם המדינה בחברה ממשלתית, בחברה-בת ממשלתית או בחברה מעורבת, כמשמעותן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, וכן עובר של חברה כאמור או אדם המועסק כשירותה.

סעיף 2 מוצע לקבוע כי מילוי תפקידים משמעותיים בארגון פשיעה יהווה כשלעצמו עבירה פלילית, שדינה 10 או 20 שנות מאסר, בהתאם לחומרת פעילותו של הארגון; סעיף זה בא להחמיר עם הקושי להוכיח את הקשר בין נושאי תפקידים בארגוני פשיעה לבין עבירות שנעברו בפועל, והוא קובע, כי די בעצם העמידה בראש הארגון, ניהולו, מימונו וכדומה, כדי שהדבר יהווה עבירה.

4. עובד הציבור המשתמש במעמדו או בסמכויותיו כדי לקדם את פעילותו של ארגון פשיעה, דינו - מאסר עשר שנים.

5. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 2, 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון שהוא שווה ערך לאחד מאלה לפחות -

(1) לרכוש שבוצעה בו העבירה;

(2) לרכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לביצועה;

(3) לרכוש שהושג במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לאחד מאלה.

(ב) לענין זה -

"ביצוע העבירה" - לרבות כל עבירה אחרת שנעברה במסגרת של ארגון פשיעה, אף אם לא הורשע בה הנידון, ואשר קשורה לעבירה שבה הורשע;

"רכושו של הנידון" - כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו.

(ג) לא נמצא רכוש של הנידון למימוש צו החילוט במלואו, רשאי בית המשפט לצוות על מימושו של הצו מתוך רכוש של אדם אחר, שהנידון מימן את רכישתו או שהעבירו לאותו אדם בלא תמורה; לא יצווה בית המשפט כאמור לגבי רכוש שמימן או שהעביר הנידון לאותו אדם לפני ביצוע העבירה שכשלה הורשע, ושלגביה ניתן צו החילוט.

(ד) לא יצווה בית המשפט על חילוט רכוש כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון, לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש, אם הם ידועים, הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ה) טען אדם שאינו הנידון לזכות ברכוש כאמור בסעיף קטן (ד) או כאמור בסעיף 6, וראה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, כי בירור הטענות עלול להקשות על המשך הדין בהליך הפלילי, רשאי הוא לקבוע שהדין בחילוט יהיה בהליך אזרחי; קבע בית המשפט כאמור, יחולו בהליך האזרחי הנראות סעיף זה.

(ו) בקשת תובע לחלט רכוש לפי סעיף זה, ופירוט הרכוש שאת חילוטו מבקשים, או שווי הרכוש שלגביו מבקשים צו חילוט, יציגו בכתב האישום; התגלה רכוש נוסף שאת חילוטו מבקשים, רשאי תובע לתקן את כתב האישום בכל שלב של ההליכים עד למתן גזר הדין.

דבריו הסבר

כתוצאה מביצוע עבירה; כל זאת הן בהליך פלילי כעקבות עבירה על החוק המוצע (סעיף 5) והן בהליך אזרחי, אף אם לא הואשם או הורשע אדם בעבירה לפי החוק המוצע (סעיף 7).

לפי ההסדר המוצע בסעיף 5(א), אם הורשע אדם בעבירה של פעילות בארגון פשע, ניתן יהיה לחלט רכוש של הנידון שהוא שווה ערך לרכוש, שנעברה בו העבירה, רכוש ששימש לביצועה ורכוש שהושג כשכר בעדה או כתוצאה מביצועה, או שיועד לכך; כרכוש לענין זה יחשב כל רכוש שנמצא בחזקתו או בחשבונו של הנידון (סעיף 5(ב)).

סעיף 4 אחר הסיכונים החמורים שבפשע המאורגן הוא השחתת המערכת הציבורית; לכן מוצע לקבוע בעבירה שימוש של עובד ציבור במעמדו או בסמכויותיו כדי לקדם את פעילותו של ארגון פשיעה.

סעיפים ברומה לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח 5, 6 ו-7 (ח'רש)], התשל"ג-1973 (להלן - פקודת הסמים המסוכנים) ולחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, מוצע לקבוע הסדר נפרד של חילוט לגבי רכוש שבוצעה בו עבירה במסגרת של ארגון פשיעה, רכוש ששימש לביצוע העבירה, איפשר את ביצועה או יועד לכך, ורכוש שהושג כשכר העבירה או

חילוט רכוש של ארגון פשיעה בהליך פלילי

6. (א) בית משפט שהרשיע אדם בעבירה לפי סעיפים 2, 3 או 4, רשאי לצוות, לפי בקשה של פרקליט מחוז, על חילוט רכוש של ארגון הפשיעה שבקשר אליו נעברה העבירה, אף אם אינו רכושו של הנידון כאמור בסעיף 5, ובלבד שנוכח כי נתקיימו שני אלה:

(1) פעילותו או מטרתו העיקרית של הארגון היא לעבור עבירות או לשמש מסווה לעבירת עבירות;

(2) ניתנה הודעה על בקשת החילוט ועל מועד הדיון בבקשה לכל מי שעלול להיפגע מחילוט הרכוש, אם היה ידוע, לרבות מי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ומי שעשוי לטעון לזכות בו, וכן ניתנה לו הזדמנות סבירה להשמיע את טענותיו לענין החילוט.

(ב) אדם, אשר לא קיבל ההודעה לפי סעיף קטן (א)2 וטוען לבעלות על רכוש שחולט לפי סעיף קטן (א) או לזכות בו, רשאי, בתוך שנה מיום מתן צו החילוט לפי סעיף זה או בתוך מועד נוסף שנקבע באותו צו, לבקש מאת בית המשפט שציווה על החילוט לבטל את הצו או את חלקו הנוגע לרכוש שלזכות בו הוא טוען, אם הוכיח שהפעילות הפלילית של הארגון נעשתה בלא ידיעתו, ורשאי בית המשפט לעשות כן ולצוות על מסירת הרכוש או חלקו כאמור למבקש, ותחול הוראת סעיף 41 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.²

חילוט רכוש בהליך אזרחי

7. (א) בית משפט מחוזי רשאי, על פי בקשה של פרקליט מחוז, לצוות על חילוטו של רכוש בהליך אזרחי, גם אם לא הואשם או לא הורשע אדם בעבירה לפי חוק זה אם נוכח כי התקיים אחד מאלה:

(1) התמלא ברכוש האמור בפסקאות (1), (2) או (3) לסעיף 5(א);

(2) הרכוש הוא רכוש של ארגון פשיעה והתקיים בו האמור בסעיף 6(א)1 ר-2;

(ב) המשיב בבקשה יהיה מי שטוען לזכות ברכוש, אם הוא ידוע; קבע בית המשפט כאמור בסעיף 5(ה) יהיה גם הנידון משיב בבקשה לפי סעיף זה.

(ג) על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתן לערער בדרך שמערערים על פסק דין בענין אזרחי.

(ד) סעיף 6(ב) יחול גם על חילוט רכוש של ארגון פשיעה בהליך אזרחי לפי סעיף זה.

דברי הסבר

כמו כן ניתן להשתמש בחילוט בהליך אזרחי מיזמת התביעה כאשר נעברה ברכוש עבירה או שהוא שימש לביצועה וכיוצא באלה; לא נדרשת הרשעת בעל הרכוש בעבירה לפי חוק זה כחנאי לחילוט. הסעיף מאפשר את החילוט האזרחי בין אם התקיים הליך פלילי ובין אם לאו.

נוסף על האמור, מוצע לאפשר חילוט של רכוש הארגון עצמו, בין אם במסגרת של הליך פלילי (סעיף 6) ובין אם בהליך אזרחי (סעיף 7(א)2); מאחר שקיימים ארגונים שהם לגיטימיים אך פעילות פלילית של נושאי משרה בהם עלולה להכניסם להגדרה "ארגון פשיעה" שבסעיף 1, מוצע להגביל את האפשרות של חילוט רכוש של ארגון פשיעה אך ורק לארגונים שפעילותם או מטרתם העיקרית היא לעבור עבירות או לשמש מסווה

כדי למנוע עקיפת הוראות החילוט על ידי העברת רכושו של העבריין לאדם אחר, ייחשב כרכושו לא רק רכוש שנמצא בחזקתו או בחשבונו אלא גם רכוש שהנידון מימן את רכישתו או העבירו לאחר בלא תמורה (סעיף 5(ג)). חילוט הרכוש ייעשה רק לאחר מתן זכות טיעון לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש (סעיף 5(ד)).

בדרך מקבילה לחילוט הפלילי מוצע בסעיף 7 מסלול של חילוט אזרחי. דרך זו אפשרית אם במהלך חילוט בהליך פלילי טען אדם, שאינו הנידון, לזכות ברכוש, ובית המשפט החליט להעביר את הדיון בחילוט להליך אזרחי, כאמור בסעיף 5(ה) המוצע.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

8. על חילוט רכוש ועל רכוש שחולט לפי פרק זה יחולו סעיפים 336 עד 337 ו-336 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973³ (להלן – פקודת הסמים המסוכנים), בשינוי זה: בסעיף 336(ב), בסיפא, במקום "תשעים ימים מיום שניתן" יבוא "שנה מיום שניתן; בית המשפט רשאי להאריך פעם אחת תקופה זו לתקופה שלא תעלה על שנה; ואם הוגשה בקשה לכך באישור היועץ המשפטי לממשלה, רשאי בית המשפט להאריך שוב את התקופה עד 180 ימים נוספים".

דבריו הסבר

(ב) בקשה לביטול צו חילוט תהיה תוך שנתיים מיום מתן צו החילוט או תוך מועד מאוחר יותר שיקבע בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן.

(ג) ביטול בית המשפט את צו החילוט – יצווה על החזרת הרכוש למבקש או תשלום תמורתו מאוצר המדינה אם לא ניתן להחזיר את הרכוש או אם הסכים המבקש לקבל את תמורתו; ציוה בית המשפט על תשלום תמורת הרכוש – יקבע בצו את סכום התשלום בהתאם לערכו של הרכוש בשוק התופשי ביום מתן צו החילוט או ביום מתן צו התשלום, לפי הגבוה שבהם; צו התשלום יינתן לא יאוחר משישה חודשים מיום שהחליט בית המשפט לבטל את צו החילוט.

(ד) ביטול בית המשפט את צו החילוט, רשאי הוא לצוות על תשלום רמי שימוש ברכוש בשל התקופה שהרכוש נלקח מהמבקש, וכן על תשלום פיצוי בשל נזק או פחת שנגרם לרכוש באותה תקופה.

(ה) צו להחזרת רכוש או צו התשלום יבוצעו בהקדם האפשרי ולא יאוחר משישים ימים מיום נתינתם.

ערעור

336. ערעור של מי שטוען לזכות ברכוש שחולט לפי סעיף 336 וערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף 337 יהיו בדרך שמעוררים על החלטה בענין אזרחי, ואולם אם ניתנה ההחלטה בגור דין והוגש ערעור על פסק הדין, רשאי בית המשפט של ערעור לשמוע גם את ערעורו של מי שטוען לזכות ברכוש.

סעדים לחילוט רכוש

336. (א) הוגש כתב אישום או הוגשה בקשה לחילוט אזרחי, רשאי בית המשפט, על פי בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז המפרטת את הרכוש שאת חילוטו מבקשים, לתת צו זמני בדבר – מתן ערבויות מטעם הנאשם, או אדם אחר המתווק ברכוש, צוי מניעה, צוי עיקול או הוראות בדבר צעדים אחרים שיבטיחו את האפשרות של מימוש החילוט, לרבות הוראות לאפטרופוס הכללי או לאדם אחר בדבר ניהול זמני של הרכוש (להלן בסעיף זה – צו זמני); לענין זה, "ביח המשפט" – בית המשפט המחוזי שלפניו הוגשו כתב האישום או התובענה, לפי הענין.

לעבירת עבירות; מוצע להתנות חילוט רכוש של ארגון במתן הודעה למי שעלול להיפגע מחילוט הרכוש ובמתן אפשרות טיעון סבירה (סעיף 5(א)(2)). כן מוצע לאפשר לאדם שמסביבה כלשהי לא קיבל הודעה כאמור לבקש בתוך שנה מיום מתן צו החילוט ביטול הצו או חלקו, אם הוכיח שהפעילות הפלילית של הארגון נעשתה בלא ידיעתו, וזאת כדי לעצם פגיעה אפשרית בקנינם של אנשים שאינם נוטלים חלק בארגון הפשיעה.

הסדרי החילוט מוצעים בשל הצורך בהתמודדות עם הבסיס הכלכלי של הפשיעה המאורגנת, בין אם מטרתה השגת רווחים ובין אם מטרתה איריאולוגית או אחרת; חשיבות אמצעי זה באה לידי ביטוי אף היא באמנה נגד הפשע המאורגן (סעיף 12).

סעיף 8. על אופן ביצוע החילוט מוצע להחיל, בשינוי המפורט בסעיף ובכפוף לתיקון סעיף 336 (כאמור בדברי ההסבר לסעיף 9 (להלן), את סעיפים 336 עד 337 ו-336 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – פקודת הסמים המסוכנים), סעיפים אלו קובעים כדלקמן:

"סיוגים לחילוט רכוש

336. (א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 336 או 337, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלו שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה.

(ב) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 336 או 337 אלא אם כן נוכח שלבעל הרכוש שיחולט ולבני משפחתו הגרים עמו יהיו אמצעי מחיה סבירים ומקום מגורים סביר.

(ג) בית המשפט לא יצווה על חילוטם של מטלטלים שאינם ניתנים לעיקול לפי סעיף 22 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.

ביטול חילוט

336. (א) מי שטוען לזכות ברכוש שחולט לפי סעיפים 336 או 337 (להלן בסעיף זה – המבקש), ולא הזמין להשמיע את טענותיו לענין צו החילוט, רשאי לבקש מאת בית המשפט שציווה על החילוט – לבטל את הצו.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.

9. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000⁴, בתוספת הראשונה, אחרי פסקה (19) יבוא: "19א) עבירות לפי סעיפים 2, 3 ו-4 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התש"ב-2002";

תיקון חוק
איסור הלבנת
הון

ד ב ר י ה ס ב ר

תקנות לענין חילוט

36. שר המשפטים, כאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות בדבר סדרי דין בענין בקשה לצו חילוט כהליך פלילי או אזרחי, הליכים לשמיעת התנגדויות לחילוט, בקשה למתן סעדים לשמירת רכוש, ערעור, לרבות מועדי ערעור, וכן בדבר הדרכים למימוש החילוט, לניהול הנכסים ולמתן הודעות לבעלי ענין ברכוש, ולרבות כל ענין אחר הדרוש לביצוע הוראות פקודה זו לענין חילוט.

מוצע לשנות, לענין החלת סעיף 36(ב) לפקודת הסמים המסוכנים, את תקופת תקפו של צו זמני טרם הגשת כתב אישום לגבי רכוש שאת חילוטו מבקשים מ־90 ימים לשנה, עם אפשרות הארכה; זאת בשל מורכבות התיקים הצפויים בתחום הפשיעה המאורגנת, והחשש ש־90 ימים לא יספיקו להגשת כתב אישום.

סעיף 9 התוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן - חוק איסור הלבנת הון) מונה את רשימת העבירות המהוות עבירות מקור לצורך החוק; סעיף 3 לחוק איסור הלבנת הון קובע את העבירה של הלבנת הון כעשיית פעולה ברכוש אסור - שהוא רכוש שמקורו בעבירת מקור או ששימש לביצוע עבירה או שאיפשר ביצוע עבירה - במטרה להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, את תנועתיו או עשיית פעולה בו; סעיף 4 לחוק אוסר פעולות שונות ברכוש אסור כאמור.

עבירות המקור הן אלו האופייניות ברחבי העולם כעבירות העומדות בבסיס הלבנת הון (דברי ההסבר לסעיף 2 והתוספת הראשונה להצעת החוק, ה"ח התשנ"ט, בעמ' 422). מדובר בעבירות סחר בסמים, סחר בלתי חוקי בנשק, מעשי זנות, הימורים, שוחד, רצח, פגיעה בחירות, פגיעה ברכוש, זיוף כספים ומטבעות, עבירות הנוגעות לכרטיסי חיוב, ניירות ערך, הברחת טובין, הפרת זכויות יוצרים, טרור, ועוד; מוצע להוסיף את העבירות שבחוק המוצע לעבירות שעליהן חל חוק איסור הלבנת הון.

(ב) בית המשפט המחוזי רשאי לתת צו זמני כאמור בסעיף קטן (א), בטרם הוגש כתב אישום, על פי בקשה התומה בידי פרקליט מחוז הנתמכת בתצהיר כי יש יסוד סביר להניח שהרכוש שלגביו מבקשים את הצו עלול להיעלם או שעלולים לעשות בו פעולות שימנעו את מימוש החילוט; תקפו של צו זמני לפי סעיף קטן זה יפקע אם לא הוגש כתב אישום תוך תשעים ימים מיום שניתן.

(ג) בית המשפט רשאי לתת צו זמני כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) גם במעמד צד אחד, אם סבר שיש חשש לעשייה מיידית ברכוש, שתבטל את חילוטו; תקפו של צו זמני שניתן במעמד צד אחד, לא יעלה על עשרה ימים, והבקשה תישמע במעמד הצדדים בהקדם האפשרי ותוך תקופת תקפו של הצו; בית המשפט רשאי מנימוקים שיירשמו, להאריך את תקפו של צו זמני שניתן במעמד צד אחד לתקופה נוספת שלא תעלה על עשרה ימים.

(ד) על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתן לערער לפני בית המשפט העליון שידון בערעור בשופט אחד; הערעור יוגש תוך שלושים ימים מיום שהודעה ההחלטת למערער.

(ה) ציוויה בית המשפט כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), ולא חולט הרכוש, רשאי בית המשפט להורות שמי שניזוק בשל צו כאמור יפוצה מאוצר המדינה.

חילוט רכוש אחר

36. הורה בית המשפט על חילוט רכוש, כאמור בסעיפים 36א או 36ב והרכוש לא אותר או שהועבר לקונה בתום לב או שהוברח או שפוחת ערכו במעשה או במחדל של הנידון או שעורב ברכוש אחר ולא ניתן לחלקו בלא קושי, וכן לפי בקשת הנידון - רשאי בית המשפט לצוות על חילוט רכוש אחר של הנידון, השווה בערכו לרכוש שעל חילוטו הורה; לענין סעיף זה, "הנידון" - לרבות מי שנגד רכושו ניתן צו חילוט לפי סעיף 36ב.

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 239.

⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

⁶ ס"ח התשנ"ח, עמ' 356.

10. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁵ -

(1) בתוספת הראשונה, בחלק א', בסופו יבוא:

"6. עבירה לפי סעיף 3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ב-2002, לענין עבירה שלולא נעברה במסגרת פעילות של ארגון פשיעה היתה נדונה לפני שופט אחד."

11. בחוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998⁶, בתוספת השניה, אחרי פסקה (ב) יבוא:

"(ג) עבירות לפי סעיפים 2, 3 ו-4 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ב-2002."

ר ב ר י ה ס ב ר

כבר כיום: מכיוון שבסעיף 3 מדובר בנסיבה מחמירה בלבד ולא בעבירה חדשה, מוצע לקבוע, כי אם בעבירה המקורית מוסמך לדון דן יחיד, אזי עצם היוספת הנסיבה המחמירה, אף שהיא יוצרת העלאה של העונש המרבי, לא יהיה בה כדי לחייב דיון בהרכב, וזאת כדי שלא להטיל עומס נוסף על בתי המשפט אם אין מדובר בעבירה עצמאית חדשה.

סעיף 11 סעיף 33 לחוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998 (להלן - חוק עזרה משפטית), קובע כי הרשות המוסמכת לקבל בקשה לעזרה משפטית ממדינה אחרת ולהחליט בה (שהיא לפי סעיף 3 שר המשפטים) רשאית, לבקשת מדינה אחרת, לפנות לבית המשפט ולבקש את אכיפתו של צו חילוט זר של רכוש הנמצא בישראל, אם הצו ניתן בשל עבירה המנויה בתוספת השניה והרכוש שלגביו ניתן הצו שימש או נועד לשמש אמצעי לביצוע העבירה או אמצעי כדי לאפשר את ביצוע העבירה, או הושג כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה; סעיף 55 לאותו חוק קובע כי הרשות רשאית לפנות למדינה אחרת בבקשה לאכוף צו חילוט רכוש שניתן בישראל בקשר לאחת העבירות המנויות בתוספת השניה לגבי רכוש הנמצא באותה מדינה, וכן לבקש שיינתנו באותה מדינה סעדים להבטחת רכוש שלגביו מתנהל גם בישראל הליך משפטי או פעולת חקירה בקשר לעבירה כזו.

התוספת השניה לחוק כוללת עבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים שעונשן מאסר 20 שנים או יותר ועבירות לפי חוק איסור הלבנת הון; מוצע להוסיף גם את העבירות לפי החוק המוצע לעבירות שבתוספת השניה לחוק עזרה משפטית כך שסעיפים 33 ו-55 לחוק עזרה משפטית יחולו גם עליהן.

סעיף 10 סעיף 37 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע מהן העבירות שבהן ידון בית משפט מחוזי בהרכב של 3 שופטים; נוסף על הערעורים על פסקי דין של ערכאות נמוכות יותר קובע הסעיף דיון בהרכב לגבי עבירות שעונשן מוות או מאסר 10 שנים או יותר וכן ענינים אחרים שקבע נשיא בית המשפט המחוזי או סגנו; סעיף 3(ב) קובע עבירות שבהן יכול בית המשפט המחוזי לדון בשופט אחד, ובכללן עבירות המנויות בחלק א' של התוספת הראשונה; מדובר בעבירות בנשק שלא כדיון, שוד ים, הדחה בחקירה או בעדות בנסיבות מחמירות, הריגה, שידול או סיוע להתאבדות, חבלה בכוונה מחמירה, ניסיון לחבול בחומר נפיץ, מניעת הצלה בכלי שיט במצוקה, סיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה, חבלה תמורה בנסיבות מחמירות, שימוש ברעל מסוכן, עבירות פגיעה בחירות, גניבה בידו עובר ציבור, עבירות שוד, כניסה והתפרצות בנסיבות מחמירות מסחר ברכב או בחלקים גנובים, עבירות היוק, עבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן - פקודת הסמים המסוכנים) ועוד.

במסגרת סעיפים 2 ו-4 לחוק המוצע נוספות עבירות של פעילות בארגון פשיעה ושל עובד ציבור המסייע לארגון פשיעה, שהעונש בשלהן הוא 10 שנות מאסר; לגבי עבירות אלו מוצע להותיר את הדיון הכללי המהייב דיון בהן בהרכב בשל מורכבותן; לעומת זאת, בסעיף 3 מוצע לקבוע נסיבה מחמירה לעבירה הנעברת במסגרת של ארגון פשיעה; לפי המוצע במקרה כזה יהיה דינו של עובר העבירה כפל העונש הקבוע לעבירה, אך לא יותר ממאסר 25 שנים.

הוספת עבירות שהדיון בהן מחייב הרכב ולא דן יחיד מטילה עומס נוסף על בתי המשפט, העמוסים מאוד

⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.
⁶ ס"ח התשנ"ח, עמ' 356.